

የኢንግሊዝኛ መጽሐፍ

ቅዱስ ታሪክ

(History of the English Bible)

800 - 1876 ዓ.ም

□ የጥንት ኢንግሊዝኛ ትርጉም

(Old English Bible)

- ክርስቲና ወደ ኢንግሊዝ በጥንት ዘመን ገብቶ ነበረ።

ቴርቱሊያንና አሪን ወደ ኒቂያ ጉባኤ (325 ዓ.ም)

ከብሪቲይን አካባቢ የመጡ ኢጲስ ቆጶሳትና ዲያቆናት

እንደነበሩ ጽፈዋል።

የኢንግሊዝ ክርስቲያኖች ለረዥም ጊዜ የላቲን ቅጅ ሲጠቀሙ የነበሩ ቢሆኑም ከ800 – 1000 ዓ.ም ወደ ጥንታዊ ኢንግሊዝኛ (West Saxony) ተርጉመውታል።

አባታችን ሆይ በጥንት ኢንግሊዝኛ

Fader ure bu pe eart on heofonum,

Our Father, who art in heaven

Si pin nama gehalgod.

hallowed be thy name;

to becume pin rice,

thy kingdom come;

gewurpe din willa,

thy will be done;

on eordan swa swa on heofonum.

on earth as it is in heaven.

Urne gedæghwamli can hlat syle us today,

Give us this day our daily bread.

and forgyf us ure gyltas,

And forgive us our trespasses,

swa swa we forgyfaō urum gyltendum.

as we forgive those who trespass against us.

and ne gelad pu us on costnunge,

And lead us not into temptation

ac alys us of yfele. Soplice

but deliver us from evil.

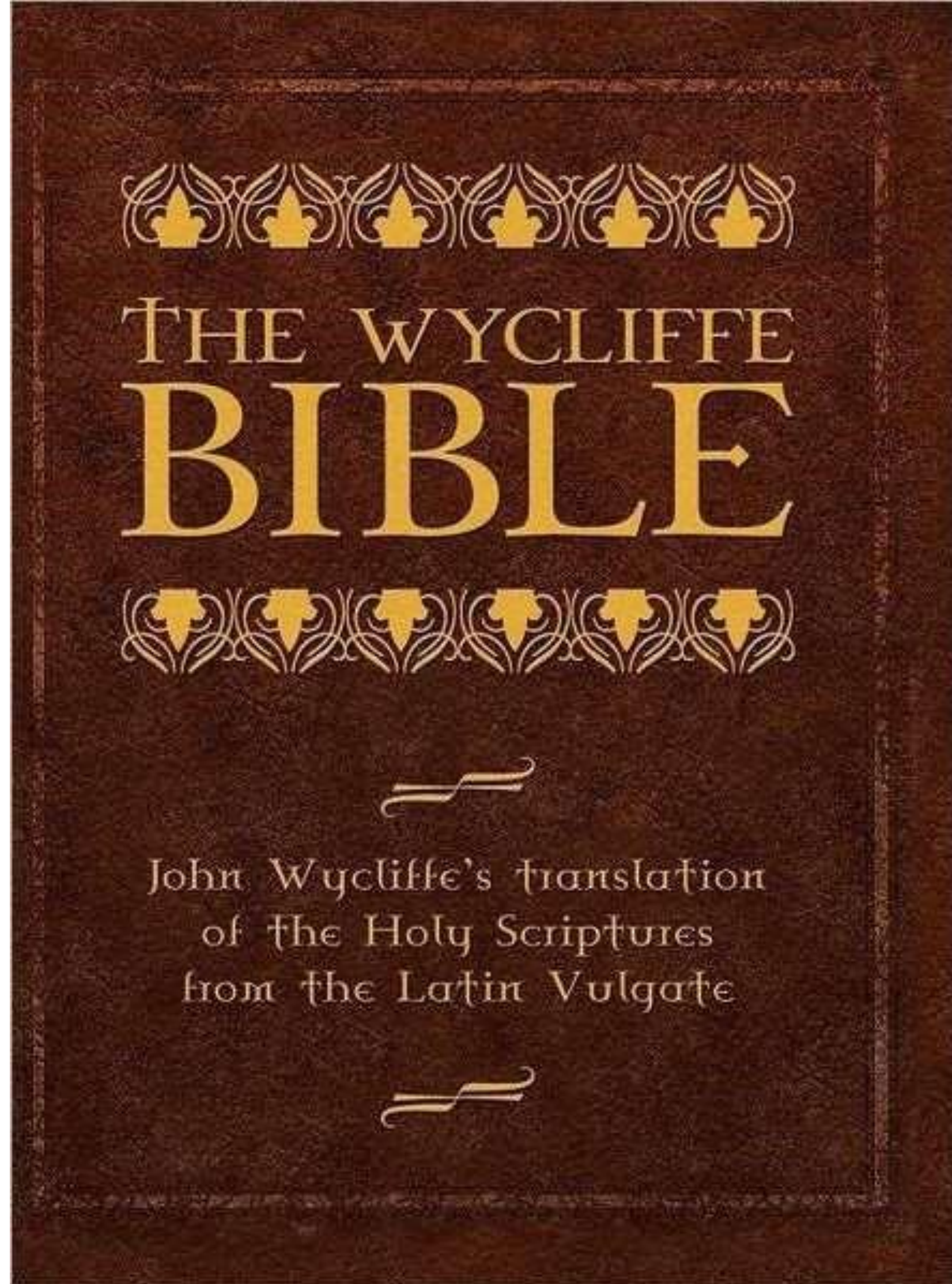

□ የዊክሊፍ ትርጉም

(The Wycliffite Bible)

የተጻፈበት ዘመን - 1382 - 1388 ዓ.ም

- የ1382 ዓ.ም የዊክሊፍ መፅሐፍ ቅዱስ የተተረጎመው ከላቲን ነው፤ የ1388 ዓ.ም ትርጉም ከላቲን ሹልጌት ሲሆን የብሉይ ኪዳን አዋልድን ይይዛል።
- የዊክሊፍን መፅሐፍ ቅዱስን ቢያቃጥሉትም ከዚያ በፊት የነበሩት 180 ቅጂዎች ሊተርፉ ችለዋል።
- በ1384 ዓ.ም ዊክሊፍ ሞቷል። በ1415 ዓ.ም የዊክሊፍ መፅሐፍ ቅዱስን አቃጥለው በ1428 ዓ.ም ደግሞ የዊክሊፍን ፊሳ አቃጥለው አመዱን ወንዝ ላይ በትነውታል።

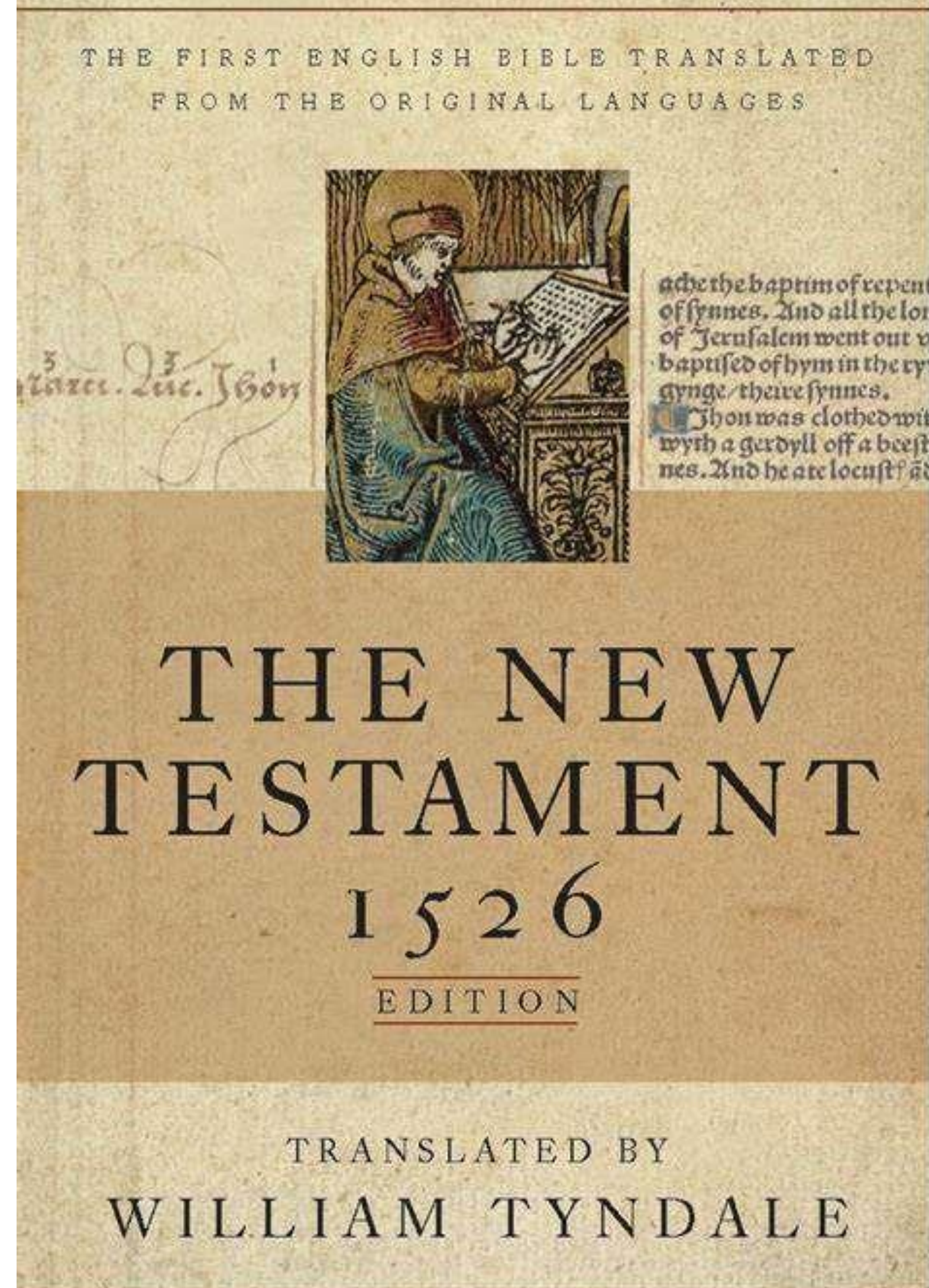

☐ የቲንዴል ትርጉም

(Tyndale bible)

የተጻፈበት ዘመን - 1526 ዓ.ም

- የቲንዴል መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ከግሪክ እና ዕብራይስጥ የተተረጎመ ትርጉም ሲሆን በዋነኝነት በላቲን ሹልጌት እና በሉተር ጀርመን አዲስ ኪዳን ላይ ይመሰረታል።
- ከመሞቱ በፊት አዲስ ኪዳን፣ አሪት፣ እና የታሪክ መፅሐፍትን ተርጉሟል ግን ታትሞ የታተመው አሪት፣ መፅሐፈ ዮናስ እና ዘፍጥረት ነበር።
- 18,000 የአዲስ ኪዳን ቅጂዎች ታትምሞ ነበረ።
- በ1536 ዓ.ም ቲንደልን አንቀው በእሳት አቃጥለው ገድለውታል።

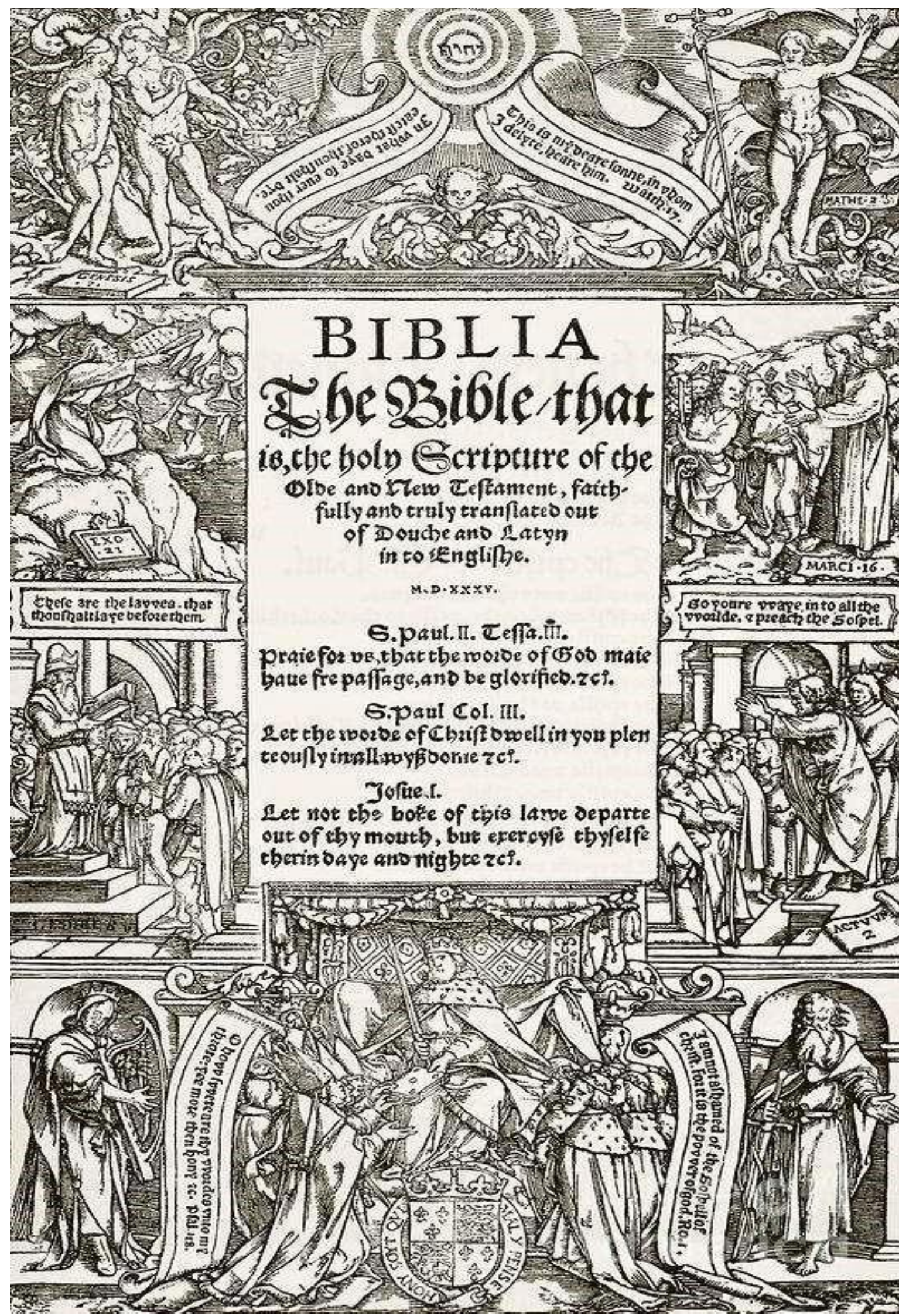

የኮቨርዴል ትርጉም

*(Coverdale and the First Complete
Printed Bible in English)*

የተጻፈበት ዘመን - 1535 ዓ.ም

- የኮቨርዴል መፅሐፍ ቅዱስ ከዕብራይስጥ ተተርጉሞ አልቆ የታተመው የመጀመሪያው መፅሐፍ ቅዱስ ነበር።
- ከዕብራይስጥ ይልቅ ለብሉይ ኪዳን የላቲን ሹልጌትን ቅደም ተከተል የተጠቀመ ሲሆን ለአዋልድ መፅሐፍት ለይቶ ክፍልን የሰጠ የመጀመሪያው ሰው ነበር።
- የኮቨርዴል ኢንግሊዝኛ ከቲንዴል ይልቅ ለመረዳት ቀላል ነበር።

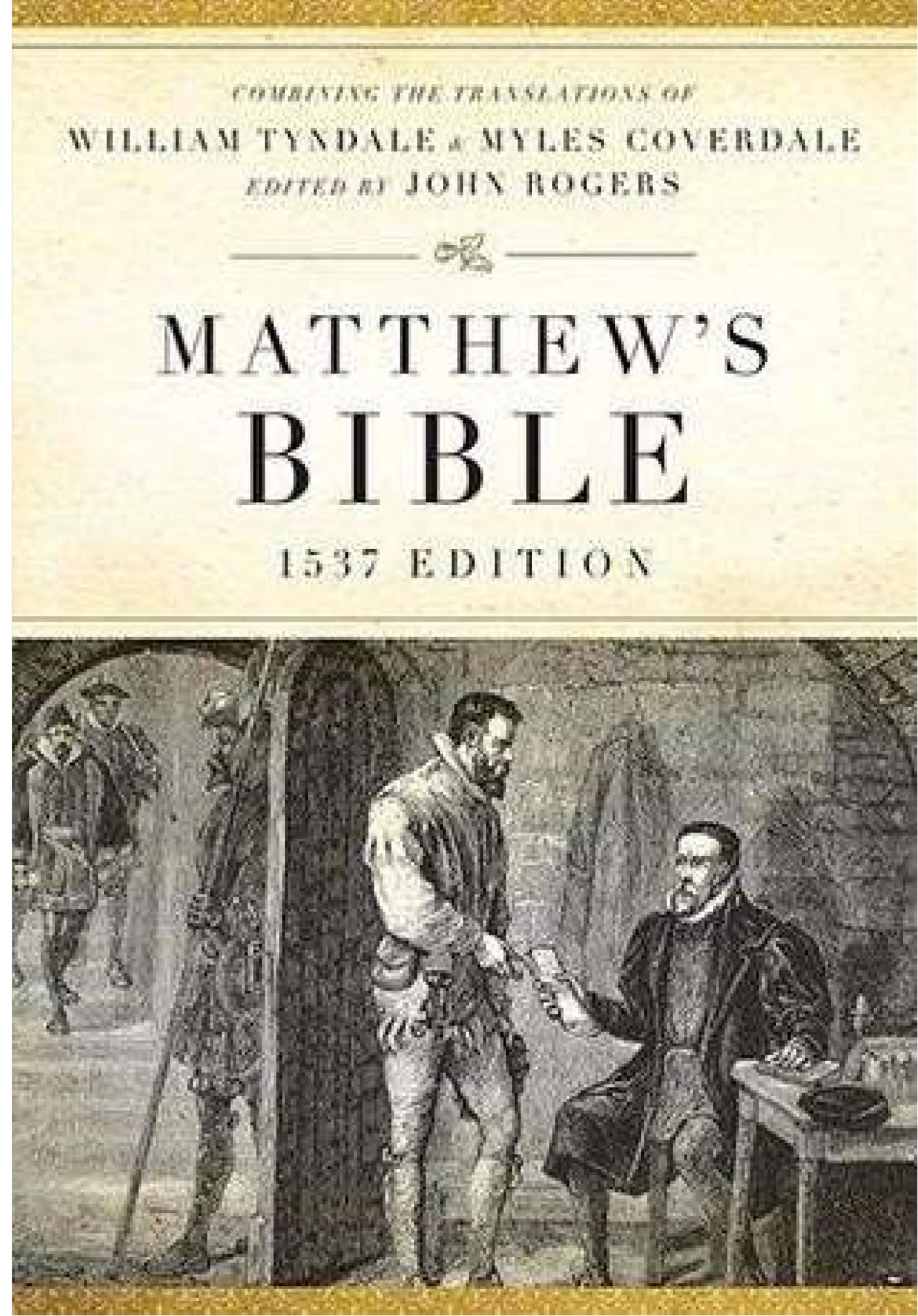

▣ የቶማስ ማቴዎስ ትርጉም

(Matthew's Bible (1537))

የተጻፈበት ዘመን - 1537 ዓ.ም

- የቶማስ ማቴዎስ መፅሐፍ ቅዱስ ከግሪክ እና ከዕብራይስጥ ተተርጉሞ አልቆ የታተመው የመጀመሪያው መፅሐፍ ቅዱስ ነበር።
- የማቴዎስ መፅሐፍ ቅዱስ የቲንዴልን፣ የኮቨርዴልን እና የሮገርስን መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ይይዛል።
- የማቴዎስ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም የአዋልድ ፀሎትን ከፈረንሳይኛ አሊቫታን መፅሐፍ ቅዱስ የተረጎመው የመጀመሪያው ሰው ቢሆንም ልክ እንደ ኮቨርዴል ከብሉይ ኪዳን በኋላ ነው ያስቀመጠው።
- በ1555 ዓ.ም በህይወት እንዳለ አቃጥለው ገድለውታል።

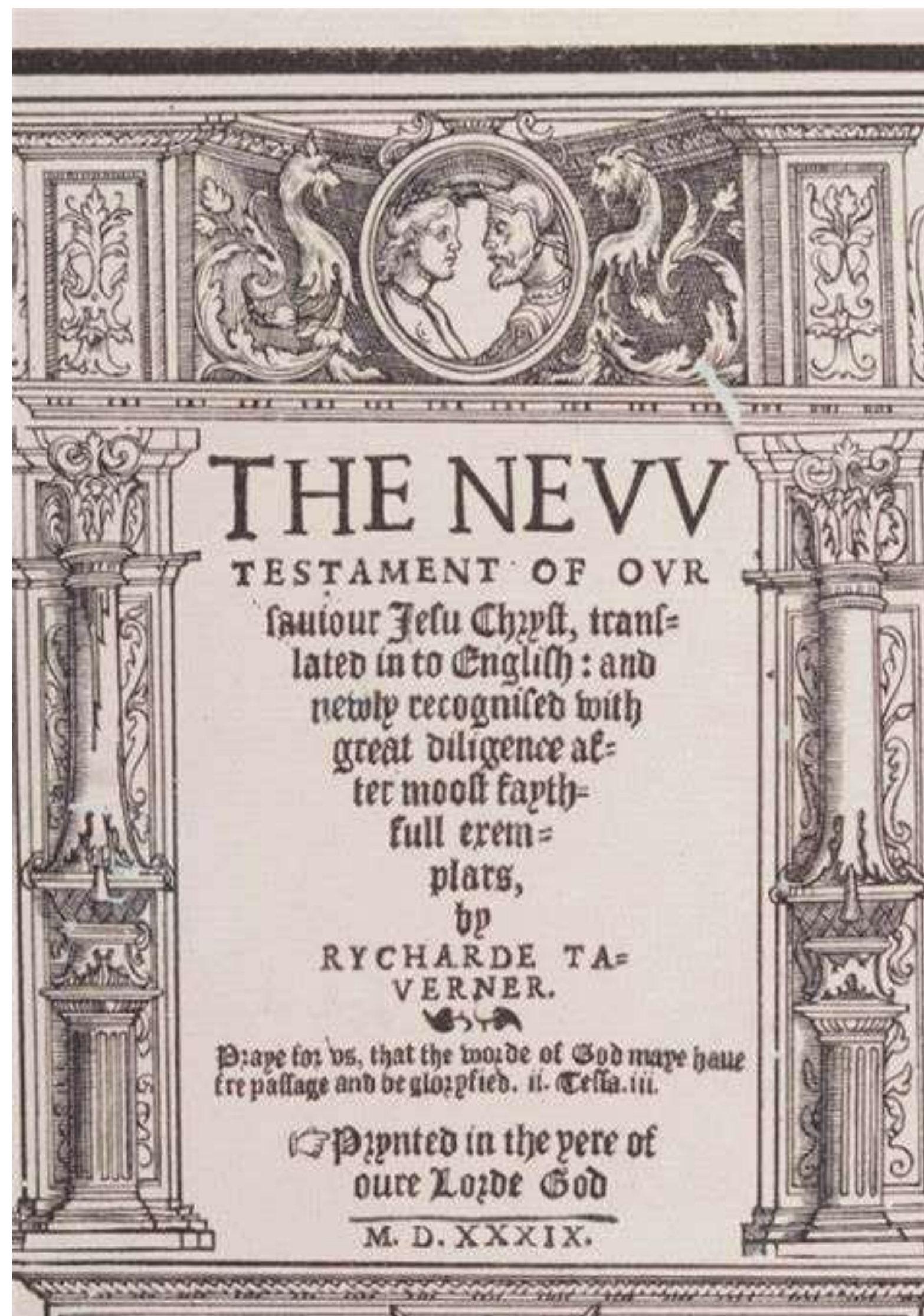

▣ የታቨርነር ትርጉም

(Taverner's Bible (1539))

የተጻፈበት ዘመን - 1539 ዓ.ም

- ታቨርነር የግሪክ እውቀት ስለነበረው የብሉይ ኪዳን አዋልደን ተርጉሟል፤ 1ኛ እና 2ኛ ዕዝራ፣ ቶቢት እና ጉዲትን ሲተረጉም ከኮቨርዴል እና ከቶማስ ማቴዎስ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ይለያል።
- በ1536 ዓ.ም የቶማስ ክሮምዌል እስረኛ የነበረ ሲሆን በ1552 ዓ.ም ደግሞ በንጉስ ኤድዋርድ ምክንያት የመስበክ ፈቃድን አግኝቷል።
- ታቨርነር በ1575 ዓ.ም ቢሞትም የተርጎመው መፅሐፍ ቅዱስ በእንግሊዝ ወስጥ የመጀመሪያው እትመት መሆን ችለዋል።

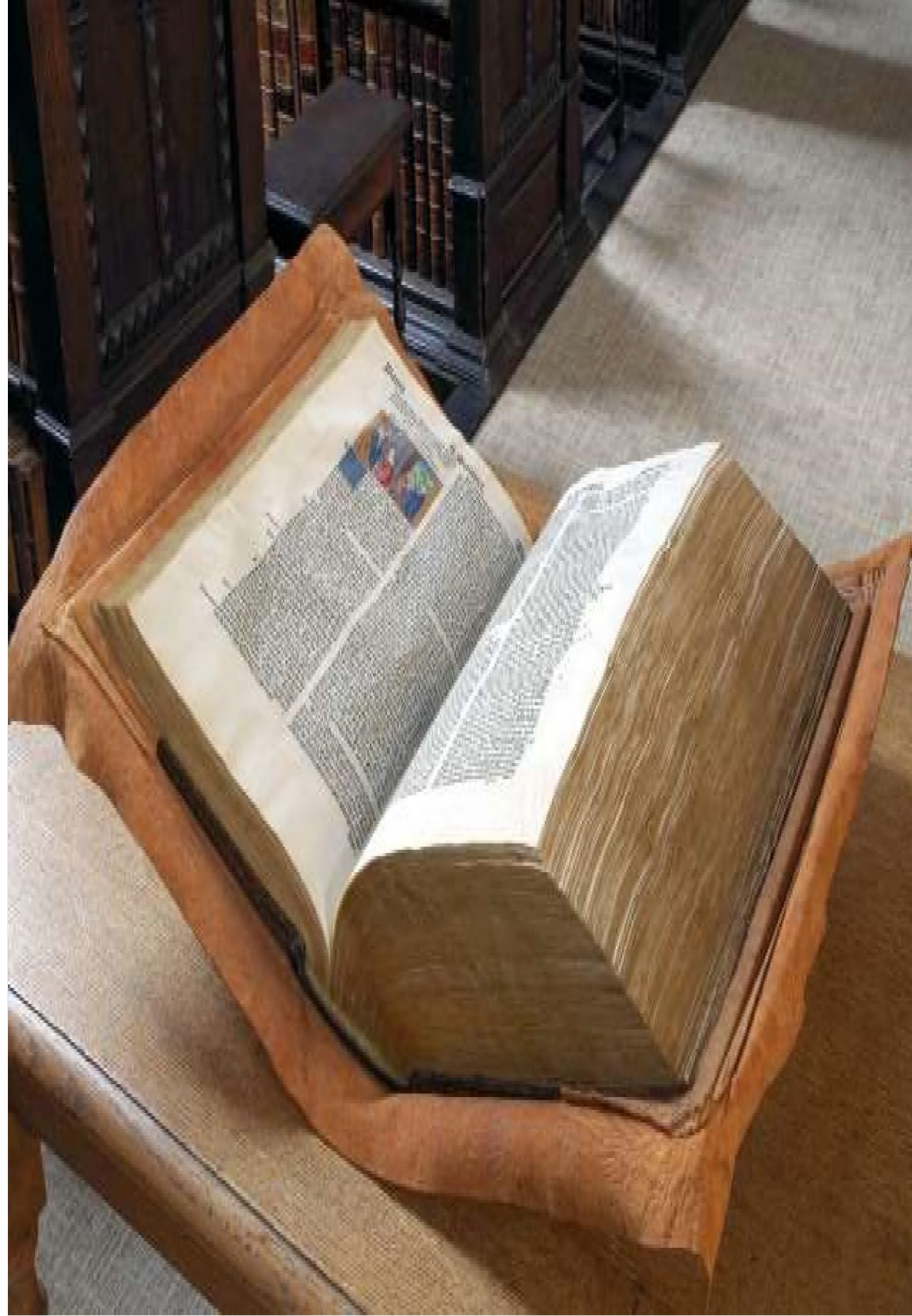
፱ተላቁ መጽሐፍ ቅዱስ

(The Great Bible (1539))

የተጻፈበት ዘመን - 1539 ዓ.ም

አ

- “Great Bible” 38.1 ሴሜ በ25.5 ሴሜ ሲሆን የመጀመሪያው ተቀባይነትን ያገኘው የኢንግሊዝኛ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ነበር።
- ኮቨርዴል የቶማስ ማቴዎስን መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም አስተካክሎ ፅፎት “Great Bible” አለው።

▣ የኤድመንድ ቤኬ ትርጉም

(Edmund Becke's Bibles (1549-1551))

የተጻፈበት ዘመን - 1549-1551 ዓ.ም

- መፅሐፍ ቅዱስ በ5ተኛው ኤድዋርድ ዘመን መታተም ተጀመረ። 15 መፅሐፍ ቅዱስ እና 35 አዲስ ኪዳን ታትሟል።
- ይህ መፅሐፍ ቅዱስ ያተመው ኤድመንድ ቤኬ ሲሆን የተወጣጣው ከታሸርነር ብሉይ ኪዳን እና ከቲንዴል አዲስ ኪዳን ትርጉም ነበረ፤ የተጠናቀረው በዩሐንስ ዳዩ፤ የተሻሻለው እና የታረመው ደግሞ በቤኬ ነበር።

- የ1549 ዓ.ም እትመት በልዩ ጥቁር ፊደላት በድርብ ዓምድ (Double columns) ላይ የተፃፈ ሲሆን የ1551 ዓ.ም እትመት ደግሞ በአዋልድ መፅሐፍ ውስጥ መቃባዊያን ተካቷል።
- ቤኬ በአዲስ ኪዳን ላይ ያደረገው ማስተካከያ አሳዛኝ የነበረ ሲሆን ወደ ድሮ አጠቃቀም ወደ ቲንዴል ትርጉም በመመለስ ብዙ ዘላቂ ስህተቶች ተስተካክሏል።

□ ጅኒቫ ትርጉም

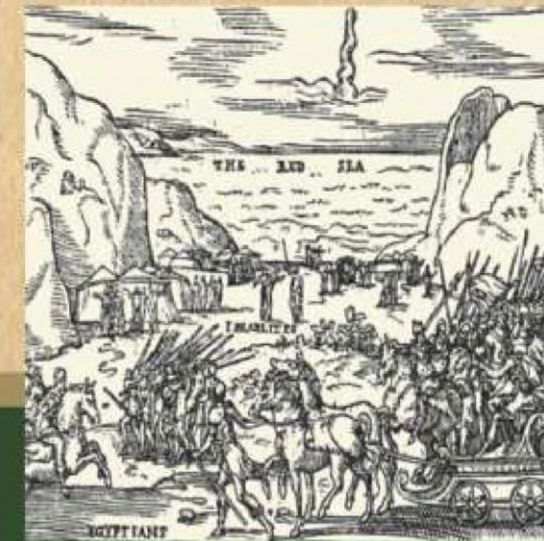
(The Geneva Bible (1560))

የተጻፈበት ዘመን - 1560 ዓ.ም

- በማርያ ጊዜ የመፅሐፍ ቅዱስ መተርጎም እና እትመት የመይቻል ነበር። የፕሮቴስታንት ምሁራን ወደ ሲወዘርላንድ ለደህንነታቸው በመሄድ ጅኒቫ ላይ ተሰበሰቡ።
- አዲስ ኪዳንን ማን እንደተረጎመው ባይታወቅም በ1557 ዓ.ም በጅኒቫ ከተማ በኮንራድ ባዲየስ ታተመ። ብሉይ ኪዳን ደግሞ በአንቶኒ ጊልቢን እና በሌሎች በ1560 ዓ.ም ተተርጉሞ ታትሟል።
- ለመጀመሪያ ጊዜ በ“black-letter type” ፈንታ “roman-letter type” ተጠቅመዋል። የመፅሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ለመጀመሪያ ጊዜ በቁጥር የተከፋፈሉት በዚህ ዘመን ነበር።

THE BIBLE OF THE
PROTESTANT REFORMATION

THE GENEVA BIBLE

1560
EDITION

■ ቢሾፕ ትርጉም

(Bishops' Bible (1568))

የተጻፈበት ዘመን - 1568 ዓ.ም

- በ1564 ዓ.ም ቅቴዎስ ፓርከር፣ የካንተርበሪ ሊቀ ጳጳስ እና ሌሎች የጅሊቭ ትርጉምን ለመተካት የተሻሻለ የትልቁን መፅሐፍ ቅዱስ ውትም ቢሾፕ መፅሐፍ ቅዱስ በማለት አትመውታል።
- በ1568 ዓ.ም የመጀመሪያ እትም የወጣ ሲሆን በ“black letter type” እና በ“italics-letter type” ፈንታ “roman-letter type” ተጠቅመዋል። እጅግ በጣም ብዙ ነገሮች ከጅሊቭ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም ተወስዷል።

- አዲስ ኪዳን ሲፃፍ ሽፋን ላለማድረግ በወፍራም ወረቀት ላይ ተጽፏል። የብሉይ ኪዳን ትርጉም ከ“Great Bible” ጋር ተመሳሳይነት አለው።
- ትርጉሙ ጥራት አልነበረውም ምክንያቱም ስራውን በበቂ ሁኔታ የሚቆጣጠር ሰው አልነበረም፤ የቢሾፕ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም 2ተኛ ተቀባይነት ያለው ነበረ እናም በጊዜ ሂደት “Great Bible”ን ተክቶ በቤተክርስቲያን ውስጥ መነበብ ጀመረ።

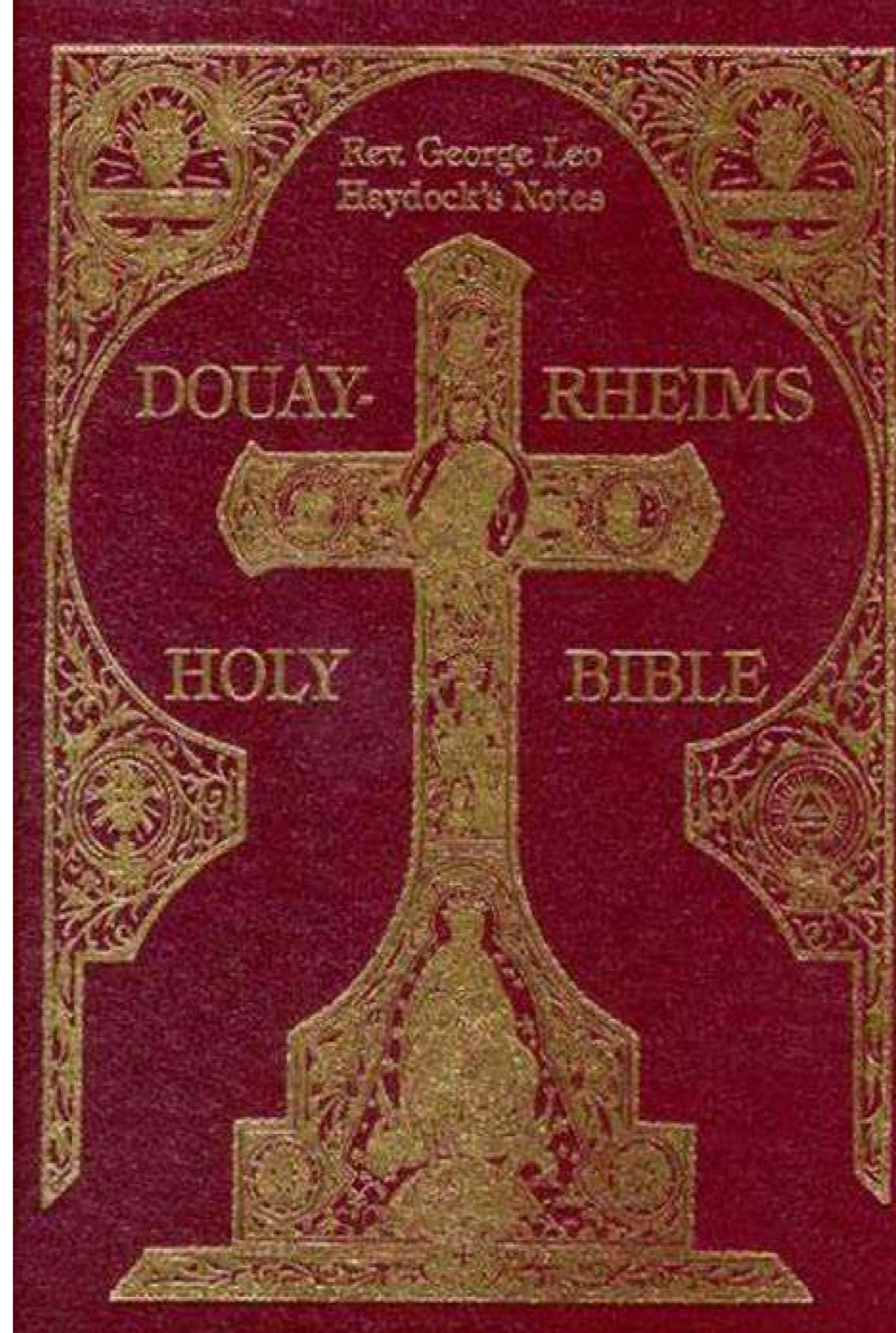

▣ ራይምስ-ዱዌይ ትርጉም

(Rheims-Douay Bible (1582-1610))

የተጻፈበት ዘመን - 1582-1610 ዓ.ም

- የራምስ-ዱዌይ መፅሐፍ ቅዱስ ትርጉም በዱዊይ ከላቲን ቩልጌት ተተርጉሟል።
- የ1582 ዓ.ም አዲስ ኪዳን አንድ ቅፅ የታተመ ሲሆን ከ1609-1610 ዓ.ም ብሉይ ኪዳን ሁለት ቅፅ ታትሟል።
- የ1609 ዓ.ም እትም ከዘፍጥረት እስከ ኢየሱስ ሲሆን የ1610 ዓ.ም እትም ደግሞ ከመዝሙረ ዳዊት እስከ 2ተኛ መቃባዊያን እና ተጨማሪ 3 የአዋልድ መፅሐፍን ይይዛል።

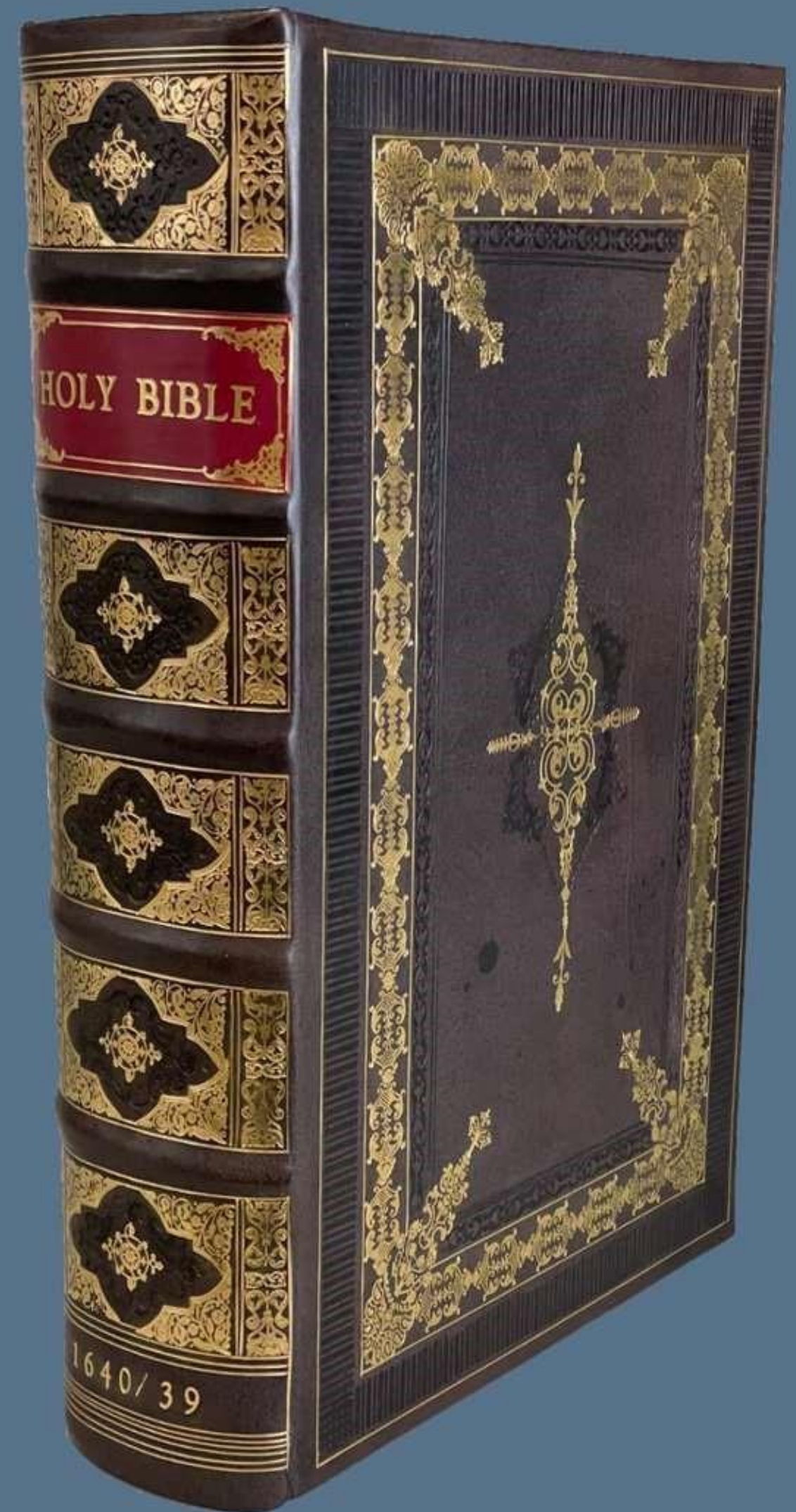

■ የንጉስ ያዕቆብ ትርጉም

(King James Bible (1611))

የተጻፈበት ዘመን - 1611 ዓ.ም

- በ 1603, ንጉስ ያዕቆብ 5ኛ ወደ እንግሊዝ ንግስና ወንበር መጡ። በመጡበት ዘመን በርካታ ሀይማኖታዊ ክፍፍል እና በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች በስፋት ይገኙ ነበር።
- ይህንን ችግር ለመፍታት ንጉስ ያዕቆብ ጉባኤ በሃምፕተን በመጥራት አዲስ ትርጉም እንዲጻፍ ተስማሙ።

የኬጂቪ ትንሊኢዝም

(KJV Onlyism)

የተጻፈበት ዘመን - 1611 ዓ.ም

- “KJV” ትርጉም በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ነው የተጻፈው ብለው ያምናሉ። ስህተት አልባ እንደሆነ። ሌሎች ቅጂዎች ሁሉ ልክ አድሉም ብለው ያምናሉ።
- ስህተቱ በመንፈስ ቅዱስ ምሪት ሰሩት ማለት ነው።
- ተርጓሚዎቹ ይህን አያምኑም ነበር።

January hath xxxi. dayes.

The Moon xxx.

Sun	riseth falleth	hour	8. min. 1. 3. min. 56.	Psalms.	Morning prayer.	Evening prayer.
Mon	Tue	Wed	Thurs	Fri	Sat	Sun
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

